

גזירת המקור

בן זיי מיר א
עקועמפלאר.
למר ישראל
דער קהאל-
מיר חי עס
— האס ער גי
בור, בזכותו
זענען נישט בא
ענען מירן פש
אויב אימעצער
פארגעניגן פון
שכרי.

מיט
איידער איך ה
קיין ארץ-ישראל
רום און סיפור
כן בלשון יידיש
אדעט בין איך
אויף יידיש-שרי
מבין האלס איך
מר אליעזר רן
אין מיט חן פו
שוטי און עס
טארקער יישר-כ

אין
און ליענערונס,
בור, קימט דער
דעם האס אז אי
איך זיך מתקשר
האס מער מען
איז דאס אהדות
ראל מתגבר, און
זיך מתגבר מכו
און גוט הן למט
רצון.

עס
צו דערצילן, חי
סיפור געשריבן,
פון א סיפור שען
לענין דעם דאזיק
אפגעקאסט א שט
אין יעדעס מאל
אין שרייבן און
אז אס-אס דערגר
האס מען מיר כ
הפסקה איז געזע
די בלוטיקע געזע
האב איך שטייענדי
ממש פון פרומאר
געזען פון מיר כ
טערן אין דער אר
און מען איז מיר
אנגעהויבן די ארא

האס זיך ביי מיר
סער געדאכט, א צו
צורת און אויף צו
אויפגעהערט צו טו
כסדר געזען פאר פ
דער פון דעם האס
שילדערט, איך האב
מיש צו שרייבן אר
דערצוועצן, און אז
געזען פון שרייבן
שבת האס האבן גי
כן, למשל: האס ח
האס קינדער ז און
האס טאקע פון מיר
מען דעם טאג איבע

האס זיך אבער פון
אין נאך א צייט האס
צו מירן ארבעט און ה
סיפור.

שבוים הוא הוצאה מהודרת של סדרת ספרי-מיטת ביידיש, בסידרה זו הוסיף עכשיו "ספור פשוט" ועומד להוסיף "ה' זקן והימי" לארנסט המינגהיי. תרגום ה' ספר, תרגום ספרותי-אמנותי מעולה, הוא מעשי די אליעזר רובינשטיין, שעשה מלאכתו כאמור בספר, "על דעת המהר ברי, הידושים אחרים בספר: ההקדמה המקורית בלשון יידיש מאת המחבר, פ' גינה "עגנונית" מובהקת; מסתמבוא מ' את אהרן ציטלין; רשומים מעניינים מאת יוסף ברנר ומסתמבוא על יצירת עגנון ביידיש מאת פרופ' דב סרן.

15 לשונות תרגמה יצירתו של שיי עגנון ולשון יידיש לא היתה אהת מהן. הרבת תמונות יש בעולם והיתה אף זו אהת מהן, שכן רוב גבוריו של עגנון בלשון יידיש היו מדברים ורק כ' שנכתבו בספר נכתבו בלשון-הקודש. כ' ימים אלה הגיע ארצה האקסמפלאר הר' אשון של "א' פשוטע מעשה", תרגום ביידיש של "ספור פשוט" והוא ספר כ' לול בהדרו החיצוני והפנימי, היום ל' תרגום זה היה ישראל לונדון, מויל ר' תיק, חובב ספרות ואמנות היודע כ' רעיונותיו המקוריים והנעזים שהאחרון

האט דאס פיער פארלענדעט כמה סיפורים און כמה שירים און צחי דראמעס און נאך זאכן, כגון שטיקלאך פון מיינעס א טאג בוך, דאס איז אדעק מיטן רויך פון דער שריפה אין מיין זורה אין דייטשלאנד —

מתרגם אליעזר רובינשטיין
ראוי לניישר כוח"י הגון

אין באד האמבורג ביי פראנקפורט, פאר פ' בועזת תרס"ד. זי אויז די שריפה איז אויס געבראכן דאס האב איך שוין מרמז גע' חזן אין מירן סיפור "מת שלמה".

אחזק די ספרים הנשרפים
איז אויך א טאך פון מיינע כתבים געזאנגען לאיבוד אין דער ערשטער העלטימלחה, הארעם אז איך בין אחזק פון דער היים, האב איך איבערגעלאזט אויף המקרא א פולע סבוב מיט כתבים, מינעס אר, אז איך זאג א בוזמא? זאג איך אייך: א פולע ש' טוב — פשוט כממען. א יונגל איז א שדאכער שומר.

פון די זאכן מיינע
האס זענן ארויס פון דער שריפה און נאך דער שריפה, זענען פאראן אויף האס זענען פארטייטשט געווארן אויף כמה וכמה לשונות א טייל פון זיי אויף לשונות האס איך קען אשילו נישט די צורת האותיות זייערע, אבער אויף יידיש איז פון מיר כיו היום נאך נישט גע' לרוקט געווארן קיין שום חיבור, שלא כ' דיעתי האבן געחיסע צייטונגען און זשור- נאלן פארטייטשט און געדרוקט כמה פון מיינע קלענערע סיפורים, אבער כהונג הא'

המקור ביידיש

אויך ביי מירן היגעלע האט מען געוונגען: אונטער דער קינדס היגעלעט שפייס א קלאר-הייט ציגעלע דאס ציגעלע איז געפארן האנדלען ראזשינקעס מיט מאנדלען, דאס איז זאן די בעסטע סחורה — שמואל'שטע זאל לערנען תורה; תורה וועט ער לערנען, ספרים וועט ער שרייבן, א גוט און פרום ייגעלע וועט ער תמיד בלייבן

גוט און פרום
בין איך ליידער נישט געבליבן, אבער תורה האב איך געלערנט חי אלע יידישע קינדער לער, ספרים האב איך ביה אויך געשריבן.

סודערט געבראכט
אין "ספר חסידים" סימן תקל"ל: "ישעיה, מ' י"ג), מי חיוכן את רוח ה', כי הקביה גזור מי יהיה חכם ומה חכמתו וכמה שנים יחיה וכמה ספרים יעשה, יש שגזור עליו שעושה ספר אחד או שנים או שלשה... ר' כל מי שגילה לו הקביה דבר ואינו כותבו ויכול לכתוב, הרי גזול כל מי שגילה לו, כי לא גילה לו אלא לכתוב, וכתוב (תהלים כ"ה י"ד), סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם, ר' כתיב (משלי ה' ט"ו), יסוצו מענותיך תוצה' וזה שכתוב (קהלת י"ב י"ד), יביא במש' פט על כל נעלמי' (ס'הייסט) "ישעיה מ' י"ג), דער האט אנגעברייט דעם רות הקודש אין דעם טייל פון די גביאים הארעם דער אייבערשטער איז גזור, דער עס זאל זיין א חכם און אין האס זיין חכמה זאל בא' שפייס, און חיסל יארן ער זאל לעבן און חיסל ספרים ער זאל טאכן, פאראן אז ער איז גזור אויף אימען, ער זאל טאכן איין ספר, אדער צחי אדער דריי... און דער יע' ניקער האט דער אייבערשטער האט איהם צעפעט מבלה געזען און ער שרייבט עס נישט אן, כאטש ער קאן עס אנשרייבן, בא' גילט ער דעם האס עס איהם מבלה גע' חזן נאר כדי אנצושרייבן עס, הייל עס ש' טייט (תהלים כ"ה י"ד), כאטש סוד אנט' סלעקט האס צו זיינע פארביטקע און זיין תורה, האס זי איז (געזארגן געגעבן מיט איין כריתות ברית, זער ער צו מרדיע צו זיין זיי, און עס שטייט (משלי ה' ט"ו) דיין קראל'ברונען העלן צעשפייטשט הערן אויף דעם בא' און דאס מיינט דער סמוק (קהלת י"ב י"ד), ער העט ברענגען פאר א שטעט איבער אלעס אמהוילענעם".

פארשטייט זיך
אז פון דעם אייבערשטענס גזירה קאן זיך קינדער נישט ארויסדריען, אויז אז איך האב אויך געשריבן כמה וכמה ספרים, נישט א' לע ספרים האבן וזה געזען פון זען די ליכטיקע שוין, א גרויסער געזען צו זען די זעכטיק בייגן — בצורה החיים — האס זיין דערשיגען איז שוין געזען אנגעטאל' דן אין דער "הקדמה" בוך ר' איז פאר ברענט געווארן, אין צוזאמען מיט איהם

ל"סיפור פשוט" המתפרסמת כאן לראשונה אחד מקור ואחד תרגום: **לקום לכתוב ספרים**

בן זיי מיר אמילו נישט אריינגעשיקט קיין קוקעמלאר.

איך בין מחזיק טובה
למר ישראל לאנדאן שיחה פונעם פעללאג דער קהאל' האט ער איז זיך גוהג מיט מיר מיט עס באדארף צו זיין וויתר מנה — האט ער מיט ארויס מיגעט א גאנצן חר — בוכותו העלן אזוינע ואחיותינו, האט זענען נישט באאמאנט אין לשון־קודש, ליי אייב אים פשוטע פשוטה אויף יידיש, און ענען זען איבערער פון זיי העט האבן א שעה פארענעגן פון מיינ סיפור — והיה זה סגור.

מיט א פוסציק יאך צוריק
אידעך איך האב זוכה געזען צו קומען קיין ארץ־ישראל, האב איך געשריבן שיי רים אין סיפורים און בעל־עלוי אנדערע זאך פון בלשון יידיש. כמה מהם זענען געדרוקט, איינע פון איך נישט קיין גרויסער בריה אויף יידיש־שרייבן, אבער פאר א שטיקל מיין האלט איך מיך נאך. מעג איך זאגן אז מיר זענען רוב־נוסעס אין האט מיט חכמה און מיט חן פארשייטעט מיינ סיפור פו שייט און עס קומט איהם דערפאר א שיי טארקער יישרכות.

אין אייך, ליבע לייגענער
און לייגענעריגס, האט איהר לייגעט מיינ חר בור, קומט דער אמתער יישרכות צוליב דעם האט אז איך לייגעט מיינ חרבור, בין איך זיך מתקשר מיט כמה מנסבות ישראל, האט מען מיין איך זיך מתקשר מיט יידיש, איך האט אהות־ישראל און דער כוה־ישר ראל מתגבר, און אז דער כוה־ישראל איז זיך מתגבר מרות האהדות, איז עס שייך און טוט הן למטה והן למעלה, אמן כן יהי רצון.

עס וואלט בראי געווען
צו דערווילן, הי אזוי כולאב דעם דאזיקן סיפור געשריבן, טייל מאל איז די געשיכטע פון א סיפור גענער פונעם סיפור נוסא, און לעצן דעם דאזיקן סיפור: עס האט מיך אפגעקאט א שטיק געזונט דאם שרייבן אים און יעדעס מאל הען איך בין אריינגעקומען אין שרייבן און עס האט זיך מיר געדאכט, אז אסאך דערגרייך איך דעם אמתן אמת, האט מען מיר פוסק געזען, די לעצטע הספק איז געזען אין יאר תרפ"ט, בעת די בלוטיקע געשעענישן, ערב שבת נחמו האב איך שטייענדיק אויף די פוס געשריבן ממש פון פרימארגן און איך האב מיר'ס געזען פון מיר כל דבר האט קאן מיר'ס ערן און דער ארבעט, מלוגעם קומט מען און מיין איך מיר מודיע, אז עס האבן זיך אנגערייבן די אראבישע אומרוזען.

פון דעמאלט אן
האט זיך ביי מיר אנגעהויבן, נישט אייזער געדאכט, א נע ונז זיין און אנדערע צרות אין אויף צו להביעס האב איך נישט אויפגעהערט צו טראכטן פונעם סיפור און סדר געזען פאר מיגעט אויגן בעל־עלוי ביל דער פון דעם האט סיחערט אין אים נע שילדערט, איך האב אבער נישט געהאט קיין מיש צו שרייבן און קיין בענקל זיך איר דערוועגן, אין אזוי האב איך זיך מיט געזען פון שרייבן און געקומען אויף מיר שבות האט האבן נישט צו טאן מיט שירי בן, למשל: האט העט הערן פון מיינ חרבור און קונדער ז און האט פונעם יישוב ז און האט טאקע פון מיר נוסא ז מיט האט העט מען דעם טאג איבערקומען ז

השם יתברך
האט זיך אבער מרחם געזען איבער מיר און נאך א זייט האט איך מיר אפגעקערט צו מיינ ארבעט און האב ממשיך געזען דעם סיפור.

דאס איז א מעשה
פון מיט צאיי און צהאנציק יאר צוריק, דערווילן איז דער סיפור פשוט געדרוקט געווארן כמה פעמים אויף לשון־קודש, אד צינד גיט ער ארויס אויף יידיש, לייגעט, ליבע יידיש, און אויב איך העט הגנה האבן פון מיינ סיפור, העל איך אהדא הגנה האר בן, די גזירת הקביה ספרים צו שרייבן איז טאקע א גזירה, אבער זיין ליבער נאמען איז א מאל מטיב מיטן מחבר און שיקט אים צו א ליבן לייגענער, איך דאך דאס אהדא א גרויסע שמחה פארן מחבר און א טובה פאר זיין חבור.

שיי ענגון
ירושלים תיו יום ג' לסדר ודויתה נפשי בגללך, תשית, דער פארשייטעט פון די פסוקים אין און הייב הקמה איז לויט: עברי טישט על כל תניף, מקראות גדולות לובלין תרגום.

התרגום לעברית
גם אצל ערסתי שרו: תחת ערסתי יניו מרן עומד נדי לבן זעח, הניזי הניזי לטחור צוקוס עט פשדום, חן זאת הסובור־שגמסורה, כי שמואל־שטע ילמוד תורה תורה הוא ילמוד, ספרים הוא יכתוב, יהודי טוב וכשר — יפאר פרהנסוף.

טוב וכשר
לצערי לא נשארת, אבל תורה למחתי בכל ילדי ישראל, גם ספרים ביה כתבתי.

טובא
בספר חסידים סימן תקל"ג: 'וישיע' מי ייג, מי תיבן את רוח ה' כי הקביה בור

פן יהיה חכם ומה חכמתו וכמה שנים יהיה וכמה ספרים יעשה, יש שגור עליו שיעשה ספר אחד או שנים או שלשה... וכל מי שגילה לו הקביה דבר ואינו כותבו ויכול לכתוב, הרי גזול פו שגילה לו, כי לא בר לה לו אלא לכתוב, דלתיב (תהלים ביה ייז) פוד ה' ליראו ובריתו להודיעם, וכתיב (משלי ה' טו), יסוצו מעותיך הוציא וזה שכתוב (קהלת י"ב י"ז), ויבא כששפט על כל נעלים.

בוכן מאזיו
כי מנורת המקום אין פו שילטם עצמו, כך כתבתי גם אני כמה וכמה ספרים, לא כל הספרים זכו לראות אור־עולם, וזמן גוול מחזיק כששים גליונות־דפוס — 'בז' רוד, תהייש' — שעל הופעתו כבר הודיעו בהתקופה' סך ד' נשרף ויהו עמו כיל, תה נאש כמה סיפורים וכמה שירים, שתי דאמרת ועוד דברים אחרים, כגון קטעים מתוך היומן שלי, כל זה כלה בעשׂה־ה' רשע בדיחתי באשכנז בנאות־ירושלם ורש' ברג שעלידי פראקפורט, לפני שבועות תרפ"ד, כיצח פרצה השירפה, על כך כבר כבר רצחתי בספורי פת שלימה.

הויך מהספרים הנשרפים
לחבו הרבה מחברי לאיבוד במלחמת־העולם הראשונה, כיון שזעבתי את הבית השארתי הפקר חדר מלא כתבים, ספרים אהם, גוד מא אני אומר? אני אומר לכם: חדר מלא — פשוט כששפט, נער איני שומר מער' לת.

מדברים שלי
שיצאו מן הסריפת ולאחר השירפה יש ס' מרים שנתרגמו לכמה וכמה לשונות, חלק מהם ללשונות שאפילו צורת האותיות של הן אינו מברר, אבל בידייש עדיין לא נר מס על דיומם שום חבור שלי, שלא ביי

פן שחם ששיחיים נכמה שררת והביאה כיי נזול, של חסידים בנשות בר און, קשה ברסה מיטאה והגביחה את כיווי ותיאוח הקטורת רוסב, שעות למד סוף החרישילי כשתבססו חוסיף פתוח ככבצן שחוציא פיוסות משי (ירשט של יוסל ברגר)

דעתו העתיקו והדפסו פתונים וזירנאלים מסיימים כמה מסיפורי הקטנים, אבל כיי הוב אמילו אקספמלר לא שלחו לי.

אני מחזיק טובה
למר ישראל גונון שיחה מהוצאת 'דער קי חאל' (הפעיון) גוהג עמי כיואת ויותר זה — בכך שהוא מוציא לאור חבור שלם משלי, בוכותו יקרא אהנו ואחיותנו ש' אינם בקיאים בלשון־קודש ב'סיפור פשוט' שלי בידיש, ואם תהיה לפי מהם שעה של קורחרוס מסיפורי — והיה זה שכרי.

למני בחמישים שנה
לפני שזכיתי לכוב לארץ־ישראל כתבתי שיי רים וסיפורים וכל מיני דברים אחרים בלי שון יידיש, כמה מהם הרי הם בדפוס, עכ שיל איני מומחה גדול בכתיבת יידיש, אבל אני רואה עצמי קצת מבין בה, ובכך, מותר לי לומר כי פו אייניו ורובנישיון הרגם בכחמה ובחן, סיפור פשוט' שלי וראוי הוא עליך ליישר כוחי הנון.

ואתם קוראים
וקראות יקרום הקוראים את חיבורי, אתם ואויימי, ליישר כוחי האמיתי, יען כי בש' עה שאלתם קוראים חיבורי אני מתקשר עם כמה מנסבות ישראל, וכל כמה שמתקשר רים עם יהודים מתבחרים אהות־ישראל ר' כוח ישראל וכאשר מתגבר כוה־ישראל ביי כוח האהדות הרי זה טוב וישה הן למטה והן למעלה, אמן כן יהי רצון.

כדאי הוא לספר
כיצד כתבתי סיפור זה, יש ומעשה הסיפור יש פו הסיפור גופא, ולענין הסיפור הי זה: חלק מבריותי עלתה לי כתובתי וכל יעסם שוכנסתי לכתובה ודומה הייתי בו וכל נהזנה ואני מציע אל האמת־לאמיתו, באו והפסיקו, ההפסקה האחרונה הייתה בש' שנת תרפ"ט בשעת פארוקרות הרמים, ערב שבת נחמי עשיתי על רגלי וכתבתי ממש מעלות השחר והרחקתי מעלי כל דבר העי שוי להפריעני בעבודתי, למתע באים וסדר ידעים לי, כי התחילו הפרעות של הערבים.

מאז
התחילו אזלי, לא תקפיץ, ימים של נע' ונז יצרות אחרות, להביעס לא ספק, פוד שכת' פון הסיפור והמיר ראיני לנגד עיני כסדר כל מיני מראות המתוארים בו, אבל לא היה לי לא שולחן לכתוב עלי וזא כסא לישיב עליו עד שנתתיאשתי פון הכתיב בה ובאתי ליידי מחשבות שאין להם ולכתיב בה' כלום, למשל: ז מה יהיה על אשתי זי קדי ז ומה על היישוב ז ועוד זאת, מה י היה מפני גופא ז במה נעביר עלינו את היום ז

כיום השם יתברך
ברחמי רחם עלי ולאחר זמן חזרתי לע' בוחתי והמשתכל את הסיפור.

זהו מעשה שהיה
לפני עשרים ושנים שנה בנתתי נוסא ה' סיפור פשוט' כמה פעמים בלשון־קודש, עכשיו הוא יוצא לאור בידייש, קרא בו, יהודים יקרום, ואם תהנו מסיפורי בתדאי שאני אהנה, גזירת הקביה לכתוב ספרים, גזירה היא אבל שמי יתברך מטיב לפעמים עס המתבר ושולח לו קורא חביב, הרי שיי יש ביה בודאי שמחה גדולה לכתבר ושו' בה לחבור.

שיי ענגון
ירושלים תיו יום ג' לסדר, וחיתה נפשי בגללך תשית.

* לא תקפיץ נוסריקון מצוי בכתבי חסי' מדיים לכתוב, לא תקום פעמים צוה' והוא חסרוב ביותר לבסוי חיידישי, נישט איצטער געזאכט.